

GŁÓWNE ZMIANY W DYREKTYWIE 2009/72/EC ZAWARTE W PAKIECIE ZIMOWYM

Marek Dolatowski, Praktyka Sektora Energii

Pakiet energetyczny – akty prawne

- **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/72/WE z dnia 13 lipca 2009 dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylająca dyrektywę 2003/54/WE**
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylająca dyrektywę 2003/54/WE
- **Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 714/2009 z dnia 13 lipca w sprawie warunków dostępu do sieci w odniesieniu do transgranicznej wymiany energii elektrycznej i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1228/2003**
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 715/2009 z dnia 13 lipca w sprawie warunków dostępu do sieci przesyłowej gazu ziemnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1775/2005
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 713/2009 z dnia 13 lipca ustanawiające Agencję ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki

Podstawowe zasady i instytucje dotyczące sektora energetycznego wynikające z prawa europejskiego

- Wspólny rynek energii – wspólne zasady, konkurencja na równych warunkach (też transgraniczna), prawo do wyboru sprzedawcy
- Zasada TPA
- Unbundling
- OZE
- Rozwój europejskiej infrastruktury przesyłowej
- ENTSO
- ACER

Podejście do istniejącego prawa

- zasadnicza zmiana Dyrektywy 2009/72/WE z prawdopodobnie nowym numerem
- gruntowna zmiana Rozporządzenia 714/2009 → nowy numer, nowa nazwa: „o rynku wewnętrznym energii elektrycznej”
- rozporządzenia UE nie wymagają implementacji
- w przypadku sprzeczności krajowego prawa z unijnym, pierwszeństwo ma prawo UE.

Cele i podejście do polityki energetycznej

- powiązanie polityki energetycznej i klimatycznej ze względu na kluczowe znaczenie sektora energetycznego w redukowaniu emisji gazów cieplarnianych
 - polityka energetyczna ma pomóc w realizacji celów klimatycznych
- dalszy wzrost efektywności energetycznej
- utrzymanie przodownictwa UE w OZE (również w zakresie elektromobilności)
- wzrost aktywności i znaczenia konsumentów na rynku
- elastyczność (rola odbiorców, magazynowanie, DSR)
- skoordynowanie i zmniejszenie zakresu interwencji państw członkowskich – odpowiedź na wzrost regulacji w związku z OZE i zapewnieniem bezpieczeństwa

Cele i podejście do polityki energetycznej

- odpowiedź na ubóstwo energetyczne
- współpraca międzypaństwowa: ACER, ENTSO-E, ROC

ustalenie reguł funkcjonowania prawdziwie zintegrowanego, elastycznego rynku energii skoncentrowanego na konsumencie (odbiorcy) i zapewniającego równocześnie przystępną cenę energii, wysoki poziom bezpieczeństwa oraz płynne przejście do zdekarbonizowanego systemu energetycznego

Cele polityki klimatycznej i energetycznej

- ograniczenie o co najmniej 40 proc. emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.)
- zapewnienie co najmniej 27-procentowego udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii
- zwiększenie o co najmniej 27 proc. efektywności energetycznej

Elastyczność

Brak nieuzasadnionych ograniczeń dla:

- transgranicznych przepływów energii
- udziału odbiorców w rynku (w tym poprzez DSR)
- inwestycji w źródła energii o elastycznym profilu produkcji
- inwestycji w magazynowanie
- rozwoju elektromobilności
- nowych połączeń między systemami energetycznymi.

Brak nieuzasadnionych barier wejścia na rynek i wyjścia z rynku energii zarówno w zakresie wytwarzania, jak i w pozostałych zakresach.

Elastyczność

Zasada swobodnego kształtowania ceny energii

- ograniczenie ingerencji państwa do niezbędnego minimum
- pełna liberalizacja → wzrost konkurencji i zadowolenia odbiorców
- ochrona ubogich odbiorców w sposób inny, niż ceny ustalane administracyjnie

Elastyczność

Zasada swobodnego kształtowania ceny energii – odstępstwa

- dla państw członkowskich, które na dzień wejścia w życie dyrektywy stosują regulacje cen dla odbiorców wrażliwych w gospodarstwach domowych → pięć lat
- warunki: ogólny interes ekonomiczny, jasno zdefiniowane, transparentne, niedyskryminacyjne, weryfikowalne, zapewnienie dostępu do odbiorców energii wszystkim dostawcom z UE, proporcjonalność, ograniczenie w czasie, tylko w niezbędnym zakresie
- taryfy dla grupy G?
- po pięciu latach – jw. ale tylko w przypadkach nagłych i kiedy jest to bezspornie konieczne. Weryfikacja przez Komisję Europejską

Prawa odbiorców

- obowiązek informowania odbiorców o zmianach cen i jej powodach co najmniej na jeden okres rozliczeniowy przed zmianą
- *dynamic electricity price contracts* – umowy oparte na dynamicznych cenach, czyli ceny z rynku spot lub z rynku dnia następnego
- zmiana sprzedawcy w terminie trzech tygodni i bez opłat, chyba że Państwa członkowskie przewidzą odstępstwo dla umów na czas określony, z której zawarcia odbiorca uzyskał widoczne korzyści. Obciążenie nie może jednak przewyższać ekonomicznej straty dostawcy energii z tytułu rozwiązania umowy przez odbiorcę, w tym koszty inwestycji lub usług przewidzianych w umowie i wykonanych na rzecz odbiorcy przez dostawcę energii

Prawa odbiorców

Bezpłatne narzędzie porównawcze

- podmiot prywatny lub publiczny, w tym administracja państwowa
- certyfikacja na zasadzie dobrowolności i niedyskryminacji

Rachunki

- jasne, precyzyjne i łatwe do zrozumienia o zawartości minimalnej wskazanej w załączniku do dyrektywy
- zapewnienie porównywalności
- prognozy zużycia lub ryczałt możliwy tylko wtedy, gdy odbiorcy końcowemu nie zapewniono odczytu w danym okresie rozliczeniowym
- gdy możliwy odczyt zdalny - raz w miesiącu, inaczej raz na trzy miesiące, chyba że odbiorca wyraził zgodę na dwa razy do roku
- dotychczasowa praktyka?

Prawa odbiorców

Umowy z agregatorami/koncentratorami

- możliwość rozwiązania w ciągu trzech tygodni bez dodatkowych opłat, z wyjątkiem konieczności pokrycia ekonomicznej straty agregatora z tytułu rozwiązania umowy przez odbiorcę, włączając w to koszty związanych z umową inwestycji i usług wykonanych na rzecz odbiorcy przez agregatora i przewidzianych w umowie
- zapewnienie odbiorcom co najmniej raz w roku przedstawienia danych o świadczeniu przez nich usług DSR oraz o ilości dostarczonej i sprzedanej energii

Prawa odbiorców

Zapewnienie agregatorom udziału w rynku detalicznym poprzez co najmniej

- (i) możliwość wejścia na rynek bez zgody innych jego uczestników
- (ii) jasne reguły funkcjonowania uczestników rynku, w tym w zakresie przepływu i dostępu do danych
- (iii) zapewnienie procedury rozwiązywania sporów między uczestnikami rynku
- (iv) brak obowiązku zapłaty przez agregatorów jakiegokolwiek odszkodowania, z wyjątkiem dopuszczenia przez państwa członkowskie odszkodowań na rzecz podmiotów odpowiedzialnych za bilansowanie w sytuacji wywołania niezbilansowania u innego uczestnika rynku (i to tylko za zgodą organu regulacyjnego)

Prawa odbiorców

Aktywni odbiorcy (*active customers*) – (i) odbiorcy lub grupy odbiorców zachowujących się wspólnie

- zużywają, magazynują lub sprzedają energię wytworzoną na ich nieruchomościach (w tym poprzez agregatorów) lub
- uczestniczą w DSR lub programach efektywności energetycznej

(ii) powyższe nie jest główną komercyjną/profesjonalną aktywnością

Zapewnienie:

- (i) możliwości wytwarzania, magazynowania, sprzedaży i zużywania wytworzonej przez siebie energii na wszystkich rynkach zorganizowanych albo bezpośrednio, albo poprzez agregatorów z uniknięciem procedur stwarzających dyskryminacyjne przeszkody oraz obciążeń nieodzwierciedlających kosztów ich uczestnictwa w systemie
- (ii) odzwierciedlających koszty, transparentnych i niedyskryminacyjnych opłat sieciowych obliczanych osobno dla energii wprowadzanej i pobieranej z sieci

Stosunkowe rozliczenie energii prosumentów?

Prawa odbiorców

Lokalne społeczności energetyczne (*local energy communities*)

- kontrolowane przez lokalnych wspólników lub członków stowarzyszenia, spółdzielnie, spółki, organizacje non-profit lub inne podmioty prawa
- bardziej nastawione na kreowanie wartości niż generowanie zysku
- funkcje związane z wytwarzaniem, OSD, sprzedawcy energii lub agregatora, także transgranicznie
- zachowanie praw członków przysługujących im jako aktywnym odbiorcom lub odbiorcom z gospodarstw domowych

Zapewnienie zastosowania sprawiedliwych, proporcjonalnych i transparentnych procedur oraz opłat odzwierciedlających koszty

W razie konfliktu społeczności z użytkownikami systemu niebędącymi członkami co do rozmiaru opłat sieciowych – rozstrzygnięcie regulatora rynku

Prawa odbiorców

Smart metering

- wymóg współpracy z różnymi systemami (*interoperability*)
- łatwy i bezpłatny dostęp odbiorców do danych
- zapewnienie odpowiedniego poziomu ochrony danych osobowych i cyberbezpieczeństwa
- jednolity format danych przygotowany przez Komisję w celu łatwego do nich dostępu
- zapewnienie odbiorcom końcowym możliwości instalacji inteligentnych liczników na rozsądnych i sprawiedliwych warunkach w terminie nie dłuższym niż trzy miesiące, gdy państwo członkowskie nie zdecyduje się na ich masową instalację

Obowiązki operatorów

- zapewnienie świadczenia usług dystrybucji w sposób umożliwiający zastosowanie DSR, magazynowania, generacji rozproszonej i rozwiązań w zakresie efektywności w celu zmniejszenia koniecznych do utrzymania mocy wytwórczych
- świadczenie usług wszystkim uczestnikom rynku w sposób transparentny, niedyskryminacyjny i na zasadach rynkowych
- zapewnienie (we współpracy z regulatorami) określenia technicznych warunków uczestnictwa w rynku energii
- oferowanie uczestnikom rynku wystandaryzowanych produktów
- plany rozwoju sieci raz na dwa lata uwzględniające m.in. przyłączanie stacji ładowania samochodów elektrycznych, użycie DSR, magazynowania, rozwiązań efektywnych energetycznie i innych alternatywnych rozwiązań w zakresie rozwoju systemu elektroenergetycznego

Obowiązki operatorów

Unbundling magazynów energii i stacji ładowania

- mogą być rozwijane przez operatorów tylko o ile inne podmioty na rynku w drodze otwartej procedury przetargowej nie wyraziły woli ich rozwoju i tylko po spełnieniu innych warunków wskazanych w dyrektywie

Operatorzy a magazynowanie energii?

Rozporządzenie

- uszczegółowienie dyrektywy
- stopniowe wyeliminowanie wszystkich zbędnych interwencji na rynku, które wstrzymywałyby rynkową i efektywną dekarbonizację rynku energii
- urynkowanie zasad działania wysokosprawnej kogeneracji i OZE
- znoszenie barier w transgranicznych przepływach energii
- identyfikacja problemów w zapewnieniu stabilności systemów, sposób ich eliminacji
- określenie roli ACER, ENTSO-E, ROC i nowego forum współpracy OSD w UE

Rozporządzenie

Bilansowanie

- każdy samodzielnie
- wyjątek dopuszczalny dla projektów demonstracyjnych, OZE lub wysokosprawnej kogeneracji o mocy do 500 kW lub instalacji korzystających z pomocy publicznej zatwierdzonej przez Komisję, które rozpoczęły działalność przed wejściem w życie rozporządzenia
- rozliczenie niezbilansowania co 15 min. do 1 stycznia 2025 r.

Ceny hurtowe

- generalnie brak limitów, max. cena do wysokości VoLL, min. cena nie niższa niż minus 2000 euro i powinna być dalej obniżona jeśli zakłada się niższe poziomy w danym dniu
- państwa członkowskie mają złożyć raport z działań eliminujących lub ograniczających wolne kształtowanie cen w terminie 6 miesięcy od wejścia w życie rozporządzenia
- cena minimalna na rynku bilansującym?

Rozporządzenie

- wyłączenie pierwszeństwa (*dispatching*) w dostępie do sieci dla nowych instalacji OZE i wysokosprawnej kogeneracji oddanych po wejściu w życie rozporządzenia. Instalacje działające przed jego wejściem w życie → utrata po poważnej modernizacji skutkującej koniecznością zawarcia nowej umowy o przyłączenie do sieci
- dostęp jednostek wytwórczych i DSR na zasadach rynkowych i przy braku dyskryminacji
- wyjątki: (i) pierwszeństwo OZE i wysokosprawnej kogeneracji o mocy do 500 kW (od 1.01.2026 250 kW) i projektów demonstracyjnych, (ii) instalacje, które zostały oddane do użytkowania przed wejściem w życie rozporządzenia i korzystały z pierwszeństwa wyprowadzania do sieci na mocy dyrektyw 2009/28/EC oraz 2012/27/EU

Rozporządzenie

- ograniczenie i dysponowanie mocą (*redispatching*) jednostek wytwórczych i DSR oparty na niedyskryminacyjnych, transparentnych i obiektywnych kryteriach
- wybór źródeł lub DSR oparty na warunkach rynkowych spośród ofert na ograniczenie lub *redispatching*
- nierynkowe działania tylko w sytuacji, gdy (i) rynkowe środki nie są dostępne (ii) zostały już wykorzystane (iii) liczba instalacji w okolicy jest zbyt mała, aby zapewnić efektywną konkurencję
- z zastrzeżeniem konieczności zapewnienia bezpieczeństwa pracy sieci OSP i OSD mają gwarantować zapewnienie przesyłu energii z OZE i wysokosprawnej generacji z minimalnymi ograniczeniami, dopuszczalne ograniczenie 5% mocy zainstalowanej, gdy ekonomicznie opłacalne

Rozporządzenie

Downward redispatching lub ograniczenia oparte na nierynkowych zasadach tylko gdy:

- (i) należyćie i transparentnie uzasadnione,
- (ii) dla OZE tylko wtedy, gdy nie ma alternatywnego rozwiązania albo gdy alternatywa wiązałaby się z nieproporcjonalnie wysokimi kosztami lub ryzykiem dla systemu,
- (iii) dla wysokosprawnej kogeneracji, gdy (wyłączając OZE) nie ma alternatywnego rozwiązania albo gdy alternatywa wiązałaby się z nieproporcjonalnie wysokimi kosztami lub ryzykiem dla systemu,
- (iv) dla własnej (*self-generated*) energii z OZE lub wysokosprawnej generacji niewprowadzanej do sieci tylko, gdy żadne inne rozwiązanie nie zapewni bezpieczeństwa pracy sieci,
- (v) obowiązek wypłaty odszkodowania dla posiadaczy instalacji wytwórczych lub DSR za *downward redispatching* lub ograniczenia oparte na nierynkowych zasadach.

Rozporządzenie

Przepustowość interkonektorów

- OSP nie będą mogły ograniczać przepustowości interkonektorów w celu zarządzania przepływami energii lub ograniczeniami w sieci
- wyjątki możliwe tylko, gdy ograniczone czasowo i niedyskryminacyjne, o zakresie ograniczonym tylko do tego, co niezbędne, aby zapewnić bezpieczeństwo operacyjne lub aby zwiększyć efektywność ekonomiczną na poziomie Unii

Rozporządzenie

Ocena adekwatności/wystarczalności

- metodologia z ACER, w tym ocena dostępności
- raz na rok, okres 10 lat
- brane pod uwagę m.in. obecny i przyszły poziom wytwarzana, magazynowanie energii, DSR, możliwości importu i eksportu energii
- mechanizmy rynku mocy (tzw. *capacity mechanisms*) dopuszczalne, gdy ocena wykaże nieadekwatność oraz gdy inne działania nie dadzą spodziewanych rezultatów
- wszystkie mechanizmy rynku mocy (poza rezerwą strategiczną) muszą być otwarte dla instalacji z innych państw członkowskich na takich samych zasadach jak dla krajowych instalacji, jeśli istnieją interkonektory

Rozporządzenie

- obowiązek konsultacji z państwami członkowskimi, z którymi istnieją interkonektory
- konieczna zgodność z zasadami przyznawania pomocy publicznej
- brak niepotrzebnych zaburzeń na rynku i ograniczeń transgranicznego handlu energią
- wyłączenie nowych źródeł wytwórczych emitujących 550 g CO₂/kWh lub więcej (istniejące źródła nie dłużej niż pięć lat od wejścia w życie rozporządzenia)
- rola ROC
- znaczenie VoLL

Podsumowanie

- nowe podejście (generacja rozproszona, zarządzanie rynkiem, przepływy transgraniczne)
- konieczność rzetelnej oceny adekwatności zasobów
- „urynkawianie” działalności OZE
- konieczność zachowania równowagi między politykami energetyczną i klimatyczną

Dziękuję za uwagę

Aleje Ujazdowskie 10, 00-478 Warszawa
tel.: 22 437 82 00, 22 537 82 00
marek.dolatowski@wardynski.com.pl

Całość niniejszej prezentacji jest chroniona prawami autorskimi. Nie wyraża się zgody na wykorzystywanie a w szczególności kopiowanie jakichkolwiek jej fragmentów. Prezentacja nie stanowi porady prawnej. Osoba podejmująca jakiekolwiek działania na jej podstawie działa wyłącznie na własne ryzyko.